

Inventarisatie salmonellose kleine herkauwers

Afgelopen jaar kreeg GD een melding van sterfte van jonge lammeren op melkgeitenbedrijven door salmonellose. Ook bleken gezinsleden van de getroffen bedrijven ziek te zijn. Zowel bij de zieke gezinsleden als de lammeren werd hetzelfde salmonella MLVA-type aangetoond. Reden genoeg voor een nadere inventarisatie van de in 2017 gevonden gevallen van salmonellose bij kleine herkauwers.

Voor de inventarisatie heeft een specialist van GD contact gehad met vijf melkgeitenbedrijven en een tweetal melkschapenbedrijven. Er zijn vijf bedrijven bezocht en op die bedrijven zijn aanvullende monsters (stof, mest en melk) verzameld. De opzet van de inventarisatie en resultaten zijn besproken met de salmonella-experts van de sectoren rund, varken en pluimvee van GD.



Al sinds 2002 houdt de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) zich intensief bezig met de uitvoering van de diergezondheidsmonitoring in Nederland. Hiervoor werken wij nauw samen met onder andere de diersectoren, de zuivel, het ministerie van EZ, dierenartsen en veehouders. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring oplevert. Samen werken we aan diergezondheid in het belang van dier, dierhouder en samenleving.

Salmonellose is een aandoening die wordt veroorzaakt door salmonellabacteriën. Bij schapen en geiten wordt salmonellose niet vaak vastgesteld. Salmonellose is een meldingsplichtige zoönose.

Bevindingen

In 2017 is op twee melkschapenbedrijven *Salmonella* Dublin gevonden als oorzaak van abortus. Op één van deze bedrijven werd in 2016 salmonellose bij kalveren vastgesteld. Na het verspreiden van de mest van deze kalveren over land, waar korte tijd later schapen graasden, werd diarree waargenomen bij de schapen. Korte tijd daarna zorgde dit voor ziekte en abortus. Er werd in de monsters die genomen zijn in de stallen en van de melk van dit bedrijf geen *Salmonella* spp. aangetoond. Op beide bedrijven heeft het Centraal Orgaan voor Kwaliteitsaangelegenheden in de Zuivel (COKZ) nader onderzoek ingesteld naar de zuivelproducten. De schapenhouders gaven aan dat hierbij geen salmonellabacteriën zijn aangetoond. Beide bedrijven laten weten dat er geen mensen ziek zijn geworden.

Ook is er in 2017 contact geweest met vijf melkgeitenbedrijven waar salmonellose door *Salmonella* Typhimurium is vastgesteld. Het betrof drie melkgeitenbedrijven, een opfokbedrijf en een bokkenmester. De initiële bron van de infectie is niet opgehelderd. Op basis van de inventarisatie lijken dierbewegingen een rol te spelen bij de verspreiding van salmonellose. Alle vijf de houders beschreven dat de problemen met name bij jonge lammeren van zes tot veertien dagen oud werden gezien. Bij deze lammeren trad plotselinge sterfte op. In sommige gevallen werd diarree gezien. De problemen gingen gepaard met een hoog ziekte- en sterftepercentage. In meerdere gevallen is aangege-

ven dat de behandeling met antibiotica slecht aansloeg. Op vier bezochte bedrijven werden salmonellabacteriën aangetoond in de lammerstal. Op één bedrijf werd de bacterie ook in de geitenstal gevonden. In de melk werden geen salmonellabacteriën aangetoond. Op drie van de vijf bezochte bedrijven is salmonellose bij één of meer gezinsleden vastgesteld.

Hoe nu verder?

De bron van de infectie op melkgeitenbedrijven is niet met zekerheid aan te wijzen. Het is de vraag of er blijvend met salmonella geïnfecteerde dragerdieren ontstaan. Bij andere diersoorten en op basis van beperkte beschrijvingen in de literatuur is het ontstaan van dragers mogelijk. Als je kijkt naar bestrijding van salmonellose bij andere diersoorten zijn aandacht voor dierbewegingen, hygiëne (zowel binnen een bedrijf als tussen

In geval van onbegrepen plotselinge sterfte van jonge lammeren is verdere diagnostiek (pathologisch onderzoek of mestonderzoek) essentieel. Snel en effectief ingrijpen is alleen mogelijk wanneer er een diagnose gesteld is.

Indien u vragen heeft over salmonellose, de diagnostiek of de aanpak, neem dan gerust contact op met de GD Veekijker Kleine Herkauwers (dagelijks bereikbaar tussen 15.00-17.00 uur via 0900-710000).

bedrijven), controle van watervoorziening, verwijderen van voerresten en ongediertebestrijding van belang in het kader van het voorkomen, dan wel beperken van salmonellaproblemen.

Op basis van de resultaten van deze inventarisatie heeft GD geadviseerd om een vervolgonderzoek te doen. Het belang hiervan is groot, aangezien op meerdere bedrijven gezinsleden salmonellose hebben opgelopen. In het vervolgonderzoek moeten de volgende onderwerpen verder worden uitgewerkt: hoe ziekte bij mens en dier te voorkomen is, het typeren van gevonden salmonellabacteriën in het belang van brontracering en epidemiologie, effectieve interventie maatregelen onderzoeken, de verspreiding en overleving van de bacterie in kaart brengen en het in de tijd volgen van bedrijven waar salmonellose is vastgesteld.

